

Sygn. akt I ACa 593/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2017 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Krzysztof Górski
Sędziowie:	SSA Agnieszka Sołtyka del. SSO Joanna Kitłowska-Moroz (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Waclawik

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2017 roku na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa (...) Zakładów (...) w W.

przeciwko Skarbowi Państwa - R. w S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 6 kwietnia 2017 roku, sygn. akt VIII GC 6/17

I. oddala apelację,

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Joanna Kitłowska-Moroz Krzysztof Górski Agnieszka Sołtyka

Sygn. akt IACa 593/17

UZASADNIENIE

Dnia 9 listopada 2016 r. (...) Zakłady (...) z siedzibą w W. wniosła pozew, w którym domagała się zasądzenia od Skarbu Państwa kwoty 83.582,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 11 września 2016 r. oraz kosztami procesu w kwocie 5.417 zł. W uzasadnieniu wyjaśniła, że w dniu 10 maja 2016 r. zawarła z R. z siedzibą w S. umowę nr (...), której przedmiotem była dostawa sprzętu kwaterunkowego o wartości 860.655,60 zł. Zamówienie było podzielone na 3 części: 970 szt. łóżek polowych (544.053,60 zł), 1.300 szt. taboretów polowych (76.752 zł) oraz 600 szt. stołów polowych (239.850 zł). W przypadku odstąpienia od umowy co do części zamówienia umowa przewidywała obciążenie powódki karą umowną w wysokości 10% wynagrodzenia ryczałtowego

brutto przewidzianego dla tej części. Ponadto ustalono karę umowną 0,2% wynagrodzenia ryczałtowego brutto części zamówienia, która zostanie zrealizowana z opóźnieniem. Dnia 16 sierpnia 2016 r. powódka odstąpiła częściowo od umowy (odstąpienie zostało uznane przez (...)), w zakresie 600 szt. stołów polowych, w związku z czym łączna wartość umowy wyniosła 620.805,60 zł. Kara umowna z tytułu odstąpienia od dostawy stołów polowych powinna wynosić zatem 23.985 zł brutto. Pozostałe części zamówienia powódka dostarczyła bowiem (...) w dniu 11 sierpnia 2016 r. (z opóźnieniem w wymiarze 52 dni) i tego dnia wystawiła fakturę VAT. Z tytułu opóźnienia kara umowna powinna wynieść 64.563,72 zł brutto. Dnia 31 sierpnia 2016 r. pozwany poinformował, że łączna wysokość kar umownych wynosi 172.131,12 zł i dokonuje potrącenia tej kwoty z należnym powódce wynagrodzeniem. W konsekwencji 14 września 2016 r. zapłacił 448.674,48 zł zamiast 532.256,88 zł (wynagrodzenie pomniejszone o obliczone przez stronę powodową kary umowne). Jednocześnie inicjująca postępowanie podniosła, że w dniu 20 września 2016 r. poinformowała (...) o nieprawidłowym obliczeniu kar umownych i zbyt wysokim pomniejszeniu wynagrodzenia, wzywając zarazem do zapłaty pozostałej kwoty. Odnośnie do przedmiotu roszczenia wskazała, że dochodzi części wynagrodzenia (83.582,40 zł) niewypłaconego z powodu zbyt wysokiego obciążenia karami umownymi. Oprócz tego, jak wyjaśniła, dochodzi 174,22 zł (równowartości 40 euro według kursu NBP z dnia 31 sierpnia 2016 r.) tytułem kosztów odzyskiwania należności w transakcjach handlowych.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym (sygn. akt I Nc 692/16) z dnia 16 listopada 2016 r. referendarz sądowy w Sądzie Okręgowym w Szczecinie, Wydział I Cywilny, uwzględnił żądanie pozwu, zasądzając dodatkowo na rzecz powódki 4.662 zł tytułem kosztów procesu. Skarb Państwa, reprezentowany przez Szefa R. w S., w sprzeciwie od powyższego nakazu zapłaty wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że podstawą obliczenia kary umownej była wartość części IV zamówienia (zgodnie z dokumentacją umowy), czyli kwota 860.655,60 zł brutto. Wyjaśnił, że o trudnościach z dostarczeniem łóżek polowych powódka poinformowała dopiero 16 sierpnia 2016 r. Następnego dnia pozwany otrzymał fakturę z 11 sierpnia 2016 r. na kwotę 620.805,60 zł brutto. Dnia 31 sierpnia 2016 r. obciążył powodową spółdzielnię kwotą 172.131,12 zł brutto tytułem kar umownych oraz dokonał potrącenia z wynagrodzenia należnego spółdzielni. W konsekwencji zakwestionował dochodzone przez nią roszczenie. Jednocześnie wyjaśnił, że płatność miała nastąpić w terminie 30 dni od dostarczenia mu faktury VAT, w związku z czym naliczenie odsetek za opóźnienie za okres od 11 do 16 września 2016 r. jest niezasadny, gdyż fakturę otrzymał 17 sierpnia 2016 r.

Wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2017r. wydanym w sprawie VIII GC 6/17 Sąd Okręgowy w Szczecinie w pkt I sentencji zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - R. w S. na rzecz powoda (...) Zakładów (...) w W. kwotę 83. 756, 62zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych, liczonymi od kwoty 83. 582, 40zł od dnia 17 września 2016r, w pkt II sentencji oddalił powództwo w pozostałej części, a w pkt III zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 9.597zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych: (...) Zakłady (...) z siedzibą w W. prowadzą działalność gospodarczą m. in. w zakresie produkcji i sprzedaży mebli oraz produktów tekstylnych. Regionalny Zarząd Infrastruktury w S. w 2016 r. prowadził postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego. Przedmiot zamówienia został podzielony na cztery części oznaczone cyframi: I, II, III, IV.

Spółdzielnia (...) uczestniczyła w ww. postępowaniu, w konsekwencji czego dnia 10 maja 2016 r. doszło do podpisania między nimi umowy nr (...), na podstawie której (...) miała dokonać dostawy sprzęty kwaterunkowego (część IV) określonego w dokumentacji przetargowej do 20 czerwca 2016 r. (§1-4 umowy). Spółdzielnia miała otrzymać wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie 860.655,60 zł brutto zgodnie z formularzem cenowym załączonym do umowy. Płatność wynagrodzenia miała nastąpić w terminie 30 dni od wpływu faktury do zamawiającego. W przypadku zwłoki w płatności wykonawca miał prawo do odsetek ustawowych (§ 6 umowy). Umowa wskazywała sytuacje, w których odstąpienie od umowy będzie dopuszczalne (§ 9 umowy). Ponadto w umowie zastrzeżono kary umowne, m. in. w wysokości 10% wynagrodzenia ryczałtowego brutto od części zamówienia, od której którakolwiek ze stron odstąpiła z przyczyn zależnych od wykonawcy oraz w wysokości 0,2% (dziennie) wynagrodzenia ryczałtowego brutto przewidzianego dla części umowy, co do którego wystąpiło opóźnienie co do umownego terminu dostarczenia.

Maksymalna wysokość kar umownych nie mogła przekroczyć 20% wynagrodzenia ryczałtowego brutto, jednak strony mogły dochodzić odszkodowania przewyższającego kary umowne. W przypadku naliczenia kar umownych wykonawcy zamawiający mógł dokonać potrącenia kar z należnościami z faktur wystawionych przez wykonawcę (§ 8 umowy).

Zgodnie z załączonym formularzem cenowym (Formularz cenowy część czwarta zamówienia") wykonawca miał dostarczyć następujące przedmioty:

-970 sztuk łóżek polowych (cena łączna brutto: 544.053,60 zł),

-1.300 sztuk taboretów polowych (cena łączna brutto: 76.752 zł),

-600 sztuk stołów polowych (cena łączna brutto: 239.850 zł).

Przy podpisywaniu umowy zamawiającego reprezentował P. W., który miał wątpliwości dotyczące postanowień umowy związanych z naliczaniem kar umownych (patrz zeznania k. 170). Wątpliwości te wyjaśnili ww., po 11 sierpnia 2016 r., księgowy i raca prawny R..

Według ustaleń Sądu Okręgowego w Szczecinie wzór umowy załączonej do SIWZ ma inny układ graficzny i inną treść aniżeli umowa podpisana przez strony, a różnice wynikają z odmiennego oznaczenia przedmiotu umowy i braku uwzględnienia tej okoliczności w dokumencie podpisanym przez strony. Strony do podpisanej umowy załączyły formularz cenowy, w którym oznaczyły osobne kategorie asortymentowe zamówienia i wskazaniem ceny za każdą grupę towarową, oznaczono katalogowo, ilościowo i przez przypisanie jej odrębnej ceny. Sąd Okręgowy w Szczecinie ustalił także, że pismem z dnia 8 lipca 2016 r. (...) w S. zwróciło spółdzielni (...) uwagę na przekroczenie umownego terminu dostawy zamówienia oraz poinformowało o naliczaniu kar umownych; a dnia 11 sierpnia 2016 r. spółdzielnia (...) dokonała na rzecz (...) w S. dostawy 970 szt. Łóżek polowych oraz 1.300 szt. taboretów polowych. Spółdzielnia dostarczyła również dokumentację jakościową dostarczonych rzeczy.

Tego samego dnia powódka wystawiła na (...) w S. fakturę (...), obciążając zamawiającego kwotą 620.805,60 zł tytułem wynagrodzenia za dostawę ww. przedmiotów. W fakturze określono 30-dniowy termin płatności (do 10 września 2016 r.). Zgodnie z ustaleniami Sądu Okręgowego w Szczecinie dnia 16 sierpnia 2016 r. spółdzielnia (...) poinformowała (...) w S. o braku możliwości dostawy 600 szt. stołów polowych i konieczności rezygnacji z dostawy tych przedmiotów. Stoły polowe nie zostały przez spółdzielnię ostatecznie dostarczone.

Pismem z dnia 31 sierpnia 2016 r. (...) w S. poinformował spółdzielnię (...)

(...) o naliczeniu kar umownych w łącznej wysokości 172.131,12 zł i o tym, że ta kwota zostanie potrącona z należnością wynikającą z faktury z dnia 11 sierpnia 2016 r. W załączeniu przesłał wyliczenie kary umownej, w której określono, że na kwotę 172.131,12 zł składa się kara umowna za 52-dniowe opóźnienie w wysokości 89.508,18 zł (0,2% x 860.655,60 zł x 52) oraz za odstąpienie od części umowy w kwocie 86.065,56 zł (10% x 860.655,60 zł). Wskazano, że suma ww. kwot przekracza 20% wynagrodzenia umownego, więc zostanie pomniejszona do 172.131,12 zł. Na powyższą kwotę 30 sierpnia 2016 r. (...) w S. wystawił notę księgową nr (...), obciążając nią spółdzielnię (...). Sąd Okręgowy ustalił nadto, że dnia 14 września 2016 r. (...) w S. na rachunek bankowy spółdzielni (...) wpłynęła kwota 448.674,48 zł tytułem zapłaty za fakturę z dnia 11 sierpnia 2016 r. Spółdzielnia (...) oraz (...) w S. prowadziły korespondencję w sprawie wynagrodzenia umownego i kar umownych. Między innymi pismem z dnia 20 września 2016 r. spółdzielnia przesłała wezwanie do zapłaty kwoty 83.582,40 zł do 30 września 2016 r. (...) w S. nie uznała stanowiska (...). Na podstawie tych ustaleń Sąd Okręgowy w Szczecinie uznał powództwo za uzasadnione niemal w całości i wskazał, że podstawę prawną roszczenia stanowi przepis art. 605 k.c, zgodnie z którym przez umowę dostawy dostawca zobowiązuje się do wytworzenia rzeczy oznaczonych co do gatunku oraz do ich dostarczenia częściami albo okresowo, a odbiorca zobowiązuje się do odebrania tych rzeczy i do zapłacenia ceny. Sąd I instancji wskazał, że fakt zawarcia umowy w wyniku przeprowadzenia przetargu nieograniczonego w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego był niesporny, podobnie jak to, że powódka jako dostawca nie wykonała umowy w pełnym zakresie, albowiem nie dostarczyła 600 sztuk stołów polowych, objętych umową.

Osią sporu w ocenie Sądu Okręgowego była zasadność potrącenia przez pozwaną kar umownych przewidzianych umową, który wskazał, że o ile powódka nie miała wątpliwości, że takie kary ją obciążają to jednak podnosiła, że pozwana je w sposób nieprawidłowy naliczyła.

Zamiast bowiem przyjąć za podstawę ich ustalenia wartość niedostarczonych stołów polowych (239.850 zł), przyjęła całkowitą wartość przedmiotu zamówienia, a zatem także wartość łóżek polowych (544.053,60 zł) i taboretów polowych 76.752 zł), które zostały dostarczone pozwanej z 52 dniowym opóźnieniem. Sąd Okręgowy w Szczecinie wskazał nadto, że pozwana podnosiła, że wierzytelność dochodzona pozwem uległa umorzeniu wskutek skutecznego jej potrącenia z wierzytelnością wzajemną zamawiającego z tytułu kary umownej. Wobec tego, że pozwana uważała, że kary umowne przewidziane umową należało naliczyć od całkowitej wartości umowy dostawy dla rozstrzygnięcia sprawy konieczne było, w ocenie Sądu I instancji, dokonanie wykładni zawartej przez strony umowy w zakresie dotyczącym przewidzianych nią kar umownych. Jako punkt wyjściowy do dokonania tejże Sąd Okręgowy w Szczecinie powołał fakt, że zawarta przez strony umowa stanowi w § 1, że zamawiający zobowiązuje się do dostawy sprzętu kwaterunkowego (Część IV) w asortymencie i ilości zgodnej z Formularzem cenowym stanowiącym załącznik nr 3.4 (Część IV) oraz zestawieniem przedmiotu zamówienia - specyfikacją techniczną, stanowiącą załącznik nr 4.4 (Część IV) do Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia, oraz, że strony ustaliły wynagrodzenie za wykonanie przedmiotu umowy w formie ryczałtu w kwocie 860.655,60 zł. - zgodnie z Formularzem Cenowym - załącznik nr 1 do umowy.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wskazał ponadto, że formularz cenowy (k. 24) identyfikuje przedmiot zamówienia jako:

1. 970 sztuk łóżek polowych składanych metalowych, o cenie ogółem 544.053,60 zł;
2. 1.300 sztuk taboretów polowych, składanych z metalową podstawą, o cenie ogółem 76.752 zł;
3. 600 sztuk stołów polowych, składanych z metalową podstawą, o cenie ogółem 239.850 zł.

W § 8 przewidziano, że wykonawca zobowiązuje się do zapłaty kar umownych m.in. w razie:

- a) odstąpienia przez którąkolwiek ze stron, z przyczyn zależnych od wykonawcy, w wysokości 10% wynagrodzenia ryczałtowego brutto przewidzianego dla tej części zamówienia, od którego wykonania odstąpił;
- b) opóźnienia w wykonaniu przedmiotu umowy w wysokości 0,2% wynagrodzenia ryczałtowego brutto, przewidzianego dla tej części zamówienia, z której realizacją opóźnia się, za każdy dzień opóźnienia, licząc od umownego terminu dostarczenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego w Szczecinie pojęcie „części zamówienia” użyte w umowie zawartej przez strony należy odnosić do typu towaru przewidzianego umową, możliwego do zakwalifikowania do odrębnych kategorii asortymentowych, którym przypisano w umowie (jej załączniku) ryczałtowane wartości cenowe. Jest to stanowisko zbieżne z podnoszonym przez powódkę. Gdyby wykluczyć takie rozumienie zwrotu, to wówczas przedmiot dostawy opisany w umowie zawartej przez strony w dniu 10 maja 2016 r. w ogóle nie składałby się z części. W takim zaś przypadku całość postanowień § 8 ust.1 tej umowy byłaby bezprzedmiotowa. Stronom umowy zaś należy przypisać racjonalność działań i z tej perspektywy omawiane postanowienie umowne należy odnosić do części zamówienia, które podlegają identyfikacji na gruncie zawartej przez strony postanowień umowy. W tym kontekście jedyne możliwe do zidentyfikowania na gruncie przedmiotowej umowy części zamówienia, to przewidziane w formularzu cenowym, stanowiącym załącznik nr 1 do tej umowy.

W przekonaniu Sądu Okręgowego w Szczecinie taka wykładnia umowy, forsowana zresztą przez stronę powodową, ma oparcie na gruncie regulacji przepisu art. 65 § 1 i 2 k.c. Z jego treści wynika, że oświadczenia woli należy tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. W umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać

się na jej dosłownym brzmieniu. Według Sądu I instancji skoro kary umowne odnoszone są do odstąpienia od części zamówienia i opóźnienia w realizacji części zamówienia, a jedynymi możliwymi do

identyfikacji częściami zamówienia wynikającego z umowy z dnia 10 maja 2016 r. są kategorie rzeczy ujęte w Formularzu cenowym, to właśnie do tych poszczególnych kategorii odnosi się zastrzeżenie kar umownych. Tym bardziej, że dla każdej z trzech wymienionych w Formularzu cenowym kategorii asortymentowej przypisano osobną cenę (wartość ryczałtową). Trudno zaakceptować stanowisko, że pojęcie części zamówienia odnosi się do przewidzianego w pkt III Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (patrz k. 25), skoro dostawą przewidzianą umową z dnia 10 maja 2016 r. objęty był wyłącznie sprzęt kwaterekowy połowy. Sąd I instancji podkreślił, że przecież nie było możliwości naliczenia kary umownej dostawcy za opóźnienie w dostawie sprzętu kwaterekowego (na metalowych podstawach lub metalowego lub drewnianego), skoro powódka nie była zobowiązana go dostarczyć; tym bardziej nie można było obciążyć jej karą umowną za odstąpienie od tak rozumianej części zamówienia, skoro powódka nie była stroną umowy w ramach której miała być dostarczona. „Część IV zamówienia” przewidziana w SIWZ stanowiła samoistny przedmiot umowy zawartej przez strony, a kary przewidziane w umowie dotyczą opóźnienia lub odstąpienia od umowy w zakresie „części zamówienia”, które należy identyfikować w oparciu o formularz cenowy.

Reasumując Sąd Okręgowy w Szczecinie stwierdził, że przedmiot zamówienia stanowił „Część IV zamówienia” zidentyfikowaną w SIWZ, którego „częściami” były kategorie asortymentu wskazane w formularzu cenowym (stoły, taborety, łózka), stanowiącym załącznik do umowy podpisanej przez strony. Kary umowne przewidziane w § 8 umowy dotyczyły zatem części opisanych właśnie w Formularzu cenowym, gdyż w żadnym innym miejscu umowy jakiegokolwiek części zamówienia nie są identyfikowane. Dla ustalenia jak strony niniejszego postępowania rzeczywiście pojmowały oświadczenie woli w chwili jego złożenia w umowie z dnia 10 maja 2016 r., wobec prezentowania przez nie różnych perspektyw procesowych, Sąd I instancji odwołał się do tzw. kombinowanej metody wykładni, która polega na uznaniu znaczenia oświadczenia woli ustalonego według wzorca obiektywnego, czyli takiego, jakie przypisuje mu adresat oświadczenia, który z należyłą starannością dokonuje wykładni zmierzającej do odtworzenia treści myślowych osoby składającej oświadczenie woli. Sąd Okręgowy w Szczecinie rozpoczął od sensu wynikającego

z reguł językowych, z tym że przede wszystkim należy uwzględniać zasady, zwroty i zwyczaje językowe używane w środowisku, do którego należą strony, a dopiero potem ogólne reguły językowe, i wskazał, że wskazane jest zatem przyjmowanie takiego sensu oświadczenia woli, które uwzględnia logikę całego tekstu, który je wyraża (kontekst słowny). Kontekst językowy umowy łączącej strony nie stoi na przeszkodzie rozumieniu jej postanowień w sposób zaprezentowany przez powódkę. Sąd Okręgowy w Szczecinie podkreślił, że sposób rozumienia postanowień umowy w zakresie kar umownych budził wątpliwości osoby podpisującej tą umowę w imieniu zamawiającego {patrz zeznania świadka P. W. - k. 169 - 170}, która o stosowne wyjaśnienia zwracała się do radcy prawnego i księgowego. Jak wynika z tych zeznań do owych wątpliwości odniesiono się po 11 sierpnia 2016 r., a zatem już po upływie terminu zakreślonego na wykonanie umowy.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyjaśnił również, że tzw. metoda kombinowana wykładni umów znajduje zastosowanie również w przypadku umów zawieranych w trybie zamówienia publicznego i wskazał, że zeznania świadków nie przekonują, że postanowienia zawartej przez strony umowy w zakresie kar umownych, należy wyklądać zgodnie ze stanowiskiem pozwanej. Zawierający w jej imieniu umowę P. W. sam nie był przekonany jak te postanowienia wyklądać i musiał zasięgnąć, już na etapie wykonywania umowy, opinii radcy prawnego i księgowego. Obaj przesłuchani świadkowie nie dostrzegli, że podpisana umowa nie odpowiada wzorowi stanowiącemu załącznik do SIWZ. Wzór umowy załączony do SIWZ dotyczył zamówienia składającego się z czterech części precyzyjnie, a przy tym odmiennie zidentyfikowanych aniżeli w umowie łączącej strony (jedna z tych części stanowiła samoistny przedmiot dostawy przyjętej do realizacji przez powoda). Poza tym we wzorze umowy posłużono się innym układem edytorskim tekstu zachowując jego wewnętrzną spójność w zakresie identyfikacji tzw. Części zamówienia, którego nie powtórzono jednak w umowie zawartej przez strony.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy w Szczecinie uznał, że pozwana była uprawniona do obciążenia powódki karami umownymi z tytułu odstąpienia od umowy w części dotyczącej dostawy stołów połowych, których cena

wynosiła 239.850 zł. Oznacza to uprawnienie do naliczenia 10% kary umownej od ww. kwoty, a zatem w wysokości 23.985 zł. Nadto, w ocenie Sądu I instancji pozwana, jako zamawiający, mogła obciążyć powódkę karą umowną za opóźnienie o 52 dni w zakresie realizacji dostawy części zamówienia obejmującego łóżka polowe (cena 544.053,60 zł) i taborety (cena 76.752 zł) przy zastosowaniu przewidzianej umową 0,2% wartości części zamówienia, którego dotyczyło opóźnienie. Kara umowna powinna zatem zostać wyliczona według algorytmu: $(544.053,60 + 76.752) \times 0,2\% \times 52$ dni. W konsekwencji Sąd Okręgowy przyjął, że pozwana zasadnie mogła obciążyć powódkę karą umowną z omawianego tytułu w wysokości 64.563,72 zł, a zatem, że łączna wysokość kary umownej obciążającej powodową spółkę, to suma wartości 23.985 zł (kara za odstąpienie od umowy w części dotyczącej dostawy stołów) i 64.563,72 zł (kara za opóźnienie w dostawie łóżek i taboretów). Zdaniem Sądu Okręgowego w Szczecinie chybiona pozostawała argumentacja pozwanej, że była uprawniona do naliczenia kar umownych za opóźnienie w dostawie stołów i jednocześnie kar za odstąpienie od umowy w zakresie realizacji tej części zamówienia. Przede wszystkim dokonanie naliczenia kar w ten sposób nie zostało wykazane, w szczególności nie wynika z przedstawionych dokumentów (patrz m.in. nota obciążeniowa). Powołanie się na taki sposób wyliczenia kar stanowiło w istocie modyfikację argumentacji przyjętą dla obrony stanowiska procesowego pozwanej. Nadto Sąd Okręgowy uznał, że taka kumulacja kar z tytułu de facto nienależytego wykonania umowy (opóźnienie dostawy) i niewykonania zobowiązania jest niedopuszczalna. Nie może być kumulowana kara umowna przewidziana za nienależyte wykonanie zobowiązania, np. kara umowna za zwłokę w wykonaniu zobowiązania i kara umowna za niewykonanie zobowiązania. Nie można bowiem jednocześnie spełnić wymagań, od których naliczenie tych kar jest uzależnione, tj. wykonać, choćby w sposób nienależyty i nie wykonać tego samego zobowiązania. Wierzyciel nie może zażądać zapłaty obu wymienionych kar umownych, gdyż wzajemnie się one wykluczają.

Sąd I Instancji wskazał ostatecznie, że skoro pozwana nie wykazała, aby była uprawniona do potrącenia tytułem kary umownej kwoty przekraczającej 88.548,72 zł ($64.563,72 + 23.985$ zł), a powódka uzyskała dotychczas świadczenie w wysokości 448.674,48 zł (co stanowi okoliczność bezsporną), to żądanie pozwu należało uznać za uzasadnione co do kwoty 83.582,40 zł. Należne powodowi wynagrodzenie za zrealizowaną dostawę wynosiło bowiem 620.805,72 zł, a po potrąceniu prawidłowo naliczonych kar umownych, tj. 88.548,72 zł i po uwzględnieniu dokonanej zapłaty w wysokości 448.674,48 zł do zapłaty pozostaje ww. kwota.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wskazał także, że żądanie zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych okazało się uzasadnione w części, a w pełnym zakresie dotyczącym równowartości kwoty 40 euro, tj. 174,22 zł. Stosownie do postanowień umowy zapłata należności za dostarczony asortyment miała nastąpić w terminie 30 dni od daty wpływu faktury do zamawiającego. Pozwana przyznała, że otrzymała fakturę 17 sierpnia 2016 r. (k. 59), co potwierdza także odcisk datownika zamieszczony na tym dokumencie (k. 138). Oznacza to, że stan opóźnienia w zapłacie powstał po upływie 30 dni. Stąd odsetki zasądzono począwszy od 18 sierpnia 2016 r., a za okres poprzedzający tą datę żądanie pozwu oddalono, czemu dano wyraz w pkt II wyroku.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wskazał także, że przepis art. 8 ust 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych przewiduje, że w transakcjach handlowych, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny, wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) wierzyciel spełnił swoje świadczenie;
- 2) wierzyciel nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy pozostaje według Sądu I instancji poza sporem, że pozwana stanowi podmiot publiczny, natomiast taki status nie przysługuje stronie powodowej. Tym samym spełniona jest dyspozycja omawianego przepisu, co ma ten skutek, że inicjująca postępowanie uprawniona była do żądania odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych.

Sąd Okręgowy wskazał także, że jeśli powód nabył uprawnienie do zapłaty ww. odsetek, to na podstawie art. 10 ust. 1 cytowanej ustawy może żądać od dłużnika równowartości kwoty 40 euro. Przywołany przepis posiada bowiem

następujące brzmienie „wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o których mowa w art. 7 ust. 1 lub art. 8 ust. 1, przysługuje od dłużnika, bez wezwania, równowartość kwoty 40 euro przeliczonej na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne, stanowiącej rekompensatę za koszty odzyskiwania należności”.

Na grancie omawianej regulacji prawnej Sąd I instancji uznał odpowiedzialność Skarbu Państwa za zapłatę należności stanowiących zarówno odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, jak i kwoty stanowiącej równowartość 40 euro. O kosztach procesu Sąd Okręgowy w Szczecinie orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 oraz art. 108 § 1 tegoż Kodeksu i obciążył nimi pozwaną, wskazując, że na koszty te składało się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego, ustalone stosownie do treści § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych według stanu obowiązującego w dacie złożenia pozwu.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany Skarb Państwa, który zaskarżył wyrok w pkt I i III sentencji, zaskarżonemu wyrokowi zarzucając naruszenie;

1. Prawa procesowego, tj.:

1) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wyprowadzenie wniosków końcowych sprzecznych z zebrany materiał dowodowy, w tym w szczególności wyprowadzenie wniosków ze złożonych w sprawie zeznań świadka P. W., prowadzących do konkluzji, iż sposób rozumienia postanowień umowy w umownych budził wątpliwości tego świadka, w sytuacji, gdy powyższa konkluzja nie wynikała ze złożonych przez świadka zeznań.

2. Prawa materialnego, tj.:

1) art. 65 § 2 k.c. poprzez dokonanie wykładni postanowień łączącej strony u dnia 10 maja 2016 r. w sposób sprzeczny z treścią, zgodnym zamiarem stron umowy, oderwanym od okoliczności zawarcia umowy, które to naruszenie skutkowało przyjęciem, że użyte w postanowieniach o karach umownych wyrażenie „część” nie odnosiło się do „IV Części” zamówienia określonego w SIWZ lecz do poszczególnych produktów objętych dostawą.

2) art. 484 § 2 k.c. poprzez przyjęcie, że naliczone powodowi przez pozwanego kary umowne stanowiły przejaw kumulacji kar umownych,

3) art. 8 ust. 1 oraz art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych w związku z art. 65 § 2 k.c. w zw. z § 6 ust. 7 oraz Umowy z dnia 10 maja 2016 r. w zw. z art. 481 k.c. poprzez zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych w sytuacji, gdy zawarta pomiędzy stronami umowa nie była transakcją handlową w rozumieniu ustawy i terminach zapłaty w transakcjach handlowych zaś strony w umowie wprost określili, że w przypadku zwłoki w dokonaniu zapłaty faktur, o których mowa w i Zamawiający będzie obowiązany do zapłaty ustawowych odsetek oraz, że w sprawach nieuregulowanych niniejszą umową będą miały zastosowanie przepisy Kodeksu Cywilnego oraz przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych (§15 Umowy);

4) art. 321 k.p.c. poprzez orzeczenie ponad żądanie w zakresie kwoty 174,22 w sytuacji gdy strona powodowa nie wносиła o zapłatę tej kwoty;

5) art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych poprzez zasądzenie kwoty 174,22 zł tytułem rekompensaty za ko odzyskiwania należności w sytuacji, gdy łącząca strony umowa nie była transakcją handlową w rozumieniu w/w ustawy, oraz w sytuacji, gdy Sąd zasądził powodowi koszty procesu, które co do zasady pełnią funkcję rekompensaty poniesionych kosztów dochodzenia roszczenia.

Mając na uwadze powyższe, pozwany wniósł o:

1) zmianę zaskarżonego orzeczenia w skarżonej części i oddalenie powództwa także zakresie kwoty 83.756,62 zł oraz odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, liczonych od kwoty 83.582,40 zł,

2) zmianę rozstrzygnięcia o kosztach poprzez zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie przed Sądem I instancji

3) ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Pozwany wniosł również o zasądzenie kosztów procesu za II instancję.

W uzasadnieniu apelacji pozwany podniósł, że dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd I instancji naruszył art. 233 § 1 k.p.c., podnosząc, że ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd Okręgowy była jednak nie tyle swobodna, ile dowolna i łamiąca zasady poprawnego wnioskowania. Sąd wywiódł z tych zeznań wnioski, które w ocenie skarżącego, które w żaden sposób nie znajdują uzasadnienia w świetle treści zeznań. Dokonał ich nieuprawnionej interpretacji prowadzącej do przeinaczenia sensu zeznań i w konsekwencji stanu faktycznego. Poczyniona przez Sąd ocena według apelującego rzutuje bezpośrednio na treści orzeczenia. Sąd niezasadnie przyjął, że podpisujący umowę w imieniu zamawiającego P. W. „ miał wątpliwości dotyczące postanowień umowy zwijanych z naliczeniem kar umownych". Świadek nie zeznał, że miał wątpliwości co do treści postanowień dotyczących kar umownych. Świadek zeznał, że miał wątpliwości co do naliczenia kar.

Wątpliwości do naliczania kar nie oznaczają wątpliwości co do treści postanowień umownych ale np. wątpliwości co do podstaw naliczenia kary w konkretnym stanie faktycznym. Świadek w sposób stanowczy stwierdził w trakcie rozprawy na sposób rozumienia pojęcia „część" użytego w postanowieniach nakładających kary umowne. Ten sposób rozumienia był objęty zamiarem zamawiającego i co najmniej był wiadomy dostawcy. Świadek wskazał, że każda część procedury jest całością i że nie można części IV zamówienia podzielić na mniejsze części, gdyż stanowiła jedno zamówienie. Sąd niepoprawnie przyjął w ocenie apelującego, że świadek zwracał się do księgowego i radcy prawnego z prośbą o wyjaśnienie postanowień umownych, pomijając, że zasięgnięcie opinii radcy prawnego i księgowego jest standardową procedurą, elementem koniecznym do naliczenia kar umownych, co wynika z zeznań świadka W. R., których Sąd w praktyce w ogóle nie wziął pod uwagę. W ocenie apelującego, skoro jest to standardowa procedura, mająca miejsce z chwilą zaistnienia podstaw do naliczenia kar umownych, nie sposób wywodzić z niej jakichkolwiek wniosków o wątpliwościach przedstawiciela zamawiającego przy zawieraniu umowy co do treści tej umowy. Formułując zarzut naruszenia art. 65 § 2 k.c. pozwany wskazał, że Sąd Okręgowy uwzględnił roszczenia strony powodowej, gdyż w sposób błędny dokonał interpretacji łączącej strony umowy. Sąd wskazał, że „ kary umowne odnoszone są do odstąpienia od części zamówienia i opóźnienia w realizacji zamówienia, a jedynymi możliwymi do identyfikacji częściami zamówienia wynikającego z umowy z dnia 10 maja 2016 r są kategorie rzeczy ujęte w Formularzu cenowym, to właśnie do tych poszczególnych kategorii odnosi się zastrzeżenie kar umownych." Interpretacja ta jest w ocenie apelującego wadliwa, ponieważ nie bierze ona uwagę okoliczności towarzyszących stronom przy zawieraniu umowy, zamiaru stron oraz celu umowy. Skarżący, obszernie cytując orzecznictwo, ponownie podkreślił, że Sąd I instancji nie wziął pod uwagę zeznań świadka W. R. i P. W., który określili na rozprawie, jaki był zgodny zamiar stron i ponownie podkreślił, że P. W. wskazał, że zamówienie sprzętu polowego nie było podzielone na części. Zgodny zamiar stron w ocenie skarżącego wynikał także z okoliczności towarzyszących zawarciu umowy. Pozwany podkreślił, że stosownie do SIWZ przedmiotem zamówienia był zakup sprzętu kwaterunkowego. Przedmiot zamówienia został podzielony na cztery części:

- Część I - zakup sprzętu kwaterunkowego na metalowych podstawach

- Część II - zakup sprzętu kwaterunkowego metalowego

- Część III - zakup sprzętu kwaterunkowego drewnianego

- Część IV - zakup sprzętu kwaterunkowego polowego.

Umowa zawarta z powodem dotyczyła wyłącznie dostawy sprzętu kwaterunkowego, a więc części IV zamówienia, i jak wynika, w ocenie apelującego, wprost z umowy, słowo „część" odnosiło się wyłącznie do części IV zamówienia publicznego. Odwołanie do części IV znajduje się zarówno w postanowienia dotyczących przedmiotu umowy,

terminu realizacji, wynagrodzenia, jak i w postanowieniach regulujących kwestię kar umownych. We wszystkich tych postanowieniach słowo to należy rozumieć w taki sam sposób. Umowa zawarta z powodem pokrywała się ze wzorem umowy stanowiącym załącznik do SIWZ. Bez znaczenia pozostaje dobór czcionki lub szata graficzna, ważne w ocenie apelującego jest to, że na gruncie umowy można zidentyfikować inne pojęcie części niż tylko poszczególne produkty. Pozwany podkreślił, że dostawa poszczególnych rodzajów sprzętu nie stanowiła osobnych części zamówienia, ponieważ wszystkie elementy przedmiotu zamówienia miały być dostarczone w jednym terminie, a formularz ofertowy nie nazywał poszczególnych asortymentów częściami zamówienia. Apelujący wskazał, że gdyby przyjąć za Sądem, że każdy element dostawy stanowił osobną część zamówienia to zamówienie z Części I (zakup sprzętu kwaterunkowego na metalowych podstawach) dzieliłoby się na 32 części, zamówienie z Części II (Zakup sprzętu kwaterunkowego metalowego) dzieliłoby się na 18 części, zamówienie z Części III (zakup sprzętu kwaterunkowego drewnianego) dzieliłoby się na 42 części, a powyższa interpretacja byłaby sprzeczna- według apelującego - z zasadami logiki.

Uzasadniając zarzut naruszenia art. 484 § 2 k.c. pozwany wskazał, że Sąd I instancji błędnie przyjął, że naliczone powodowi przez pozwanego kary umowne stanowiły przejaw kumulacji kar umownych. Kary naliczone przez pozwanego nie podlegały kumulacji, zostały one naliczone za dwa odrębne zdarzenia. Pierwsza kara została naliczona za niedotrzymanie terminu dostawy łóżek polowych i taboretów. Druga kara została naliczona za odstąpienie przez dostawcę od umowy w zakresie dotyczącym stołów. Apelujący wskazał, że na gruncie obowiązującego orzecznictwa dopuszczalne jest zastrzeżenie kilku kar umownych w sytuacji, gdy kary zastrzeżono różne postaci nienależytego wykonania zobowiązania. Za niedopuszczalne uznaje się natomiast kumulowanie kary umownej przewidzianej za nienależyte wykonanie zobowiązania, np. wykonanie ze zwłoką, z karą umowną za niewykonanie tego samego zobowiązania. W związku z tym apelujący uznał, że w tym zakresie Sąd I instancji bezzasadnie przyjął, iż Powód dokonał niedopuszczalnej kumulacji kar umownych, podczas gdy kary były naliczone za dwa rozłączne zdarzenia.

Uzasadniając zarzut naruszenia art. 8 ust. 1 oraz art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r, o terminach zapłaty w transakcjach handlowych apelujący wskazał, że Sąd I Instancji błędnie przyjął, że do umowy łączącej strony stosuje się przepisy tej ustawy, ponieważ w ocenie pozwanego łącząca strony umowa z dnia 10 maja 2016 r. nie stanowiła transakcji handlowej w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy. W tym zakresie pozwany powołał się na fakt, że pozwany był jedynie podmiotem zawierającym umowy na rzecz finalnych odbiorców, tj 16 W. w O. oraz (...) B. w Ś., nie sposób zatem twierdzić, że umowa została zawarta w związku z jego działalnością. Jak wynika z zeznań świadka W. R. sprzęt był przeznaczony na stanowiska dowodzenia brygady Eurokorpusu, Tym samym pozwany nie jest podmiotem, o którym mowa w art 8 ust, 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, co w ocenie apelującego oznacza, że Sąd, nie mógł zasądzić odsetek przewidzianych w tej ustawie- w przypadku uznania, iż pozwany pozostaje w zwłoce z zapłatą świadczenia Sąd I instancji mógł najwyżej zasądzić na rzecz powoda odsetki ustawowe. Znajduje to potwierdza 481 k.c. oraz w łączącej strony umowie.

Odnośnie zarzutu naruszenia art. art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych oraz zarzut naruszenia art. 321 k.p.c pozwany wskazał, że ani w pozwie ani w toku postępowania o zasądzenie tej kwoty, a zatem Sąd orzekł ponad żądanie, co stanowi niewątpliwie naruszenie art. 321 k.p.c. Pozwany podniósł nadto, że podstawę prawną zasądzenia kwoty rekompensaty w wysokości 40 Euro, odpowiadającej kwocie 174,22 zł stanowi art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 mach zapłaty w transakcjach handlowych, a z uwagi na to, że łącząca strony umów transakcją handlową nie jest, przepis ten nie może mieć zastosowania. Co więcej, Sąd zasądził od powoda koszty procesu w kwocie 9.597 zł, w tym koszty zastępstwa procesowego, które co do zasady pełnią funkcję rekompensaty poniesionych kosztów dochodzenia roszczenia, a więc zasądził powodowi dwukrotnie rekompensatę kosztów dochodzenia wierzytelności.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się niezasadna w całości.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie podziela i przyjmuje za swoje, wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia, ustalenia Sądu pierwszej instancji oraz dokonaną ocenę prawną, opisane szczegółowo w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, o ile

poniżej, nie uznał odmiennie. Przypomnieć należy ugruntowaną w judykaturze regułę, a mianowicie, że w wypadku wyroku oddalającego apelację, wydanego na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu w pierwszej instancji, sąd odwoławczy nie musi powtarzać dokonanych prawidłowo ustaleń; wystarczy stwierdzenie, że ustalenia sądu pierwszej instancji podziela i przyjmuje za własne. Konieczne jest jednak ustosunkowanie się do wszystkich zarzutów apelacji (por. wyrok SN z dnia 23.02.2006 r., II CSK 126/05, niepublikowany, zamieszczony w LEX nr 179973). Odnosząc się zatem w pierwszej kolejności do zarzutu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wyprowadzenie wniosków końcowych sprzecznych z zebrany materiał dowodowy, w tym w szczególności wyprowadzenie wniosków ze złożonych w sprawie zeznań świadka P. W., wskazać należy, że zarzut ten został, jak się wydaje, wyartykułowany z pominięciem całokształtu materiału dowodowego. Strona pozwana nadmierne znaczenie przywiązywała do dowodu z zeznań tego świadka, z których wynikało, że świadek ten w ogóle nie uczestniczył w przygotowywaniu postanowień umownych, ponieważ druki umowy przygotowywał pion zamówień publicznych. Świadek brał udział jedynie w redagowaniu SIWZ. Dokonana przez Sąd Okręgowy w Szczecinie została dokonana nie tylko przez pryzmat zeznań tego świadka, ale również, przede wszystkim w oparciu o brzmienie umowy i pozostały materiał dowodowy. Świadek uczestniczył w zawieraniu umowy z ramienia zamawiającego, trudno wszakże uznać, że w sytuacji, w której w ogóle nie toczyły się żadne rozmowy dotyczące treści postanowień umownych obejmujących kary umowne, i w sytuacji, w której nie miał wpływu na treść umowy, jego zeznania co do sposobu rozumienia treści umowy były czymś więcej niż interpretacją tych postanowień umownych przez świadka. Ocena dowodów przeprowadzona przez Sąd Okręgowy mieści się w granicach wyznaczonych przez art. 233 § 1 k.p.c, tym bardziej, że dowód z zeznań świadka P. W. nie jest jedynym dowodem który ma znaczenie dla wykładni zgodnych oświadczeń woli stron, o czym szerzej będzie mowa niżej.

Nieuzasadniony jest również zarzut naruszenia art. 65 k.c. Znaczenie językowe zwrotów użytych w tekście umowy nie budzi w ocenie Sądu Apelacyjnego żadnych wątpliwości. Art. 65 § 1 k.c. dopuszcza wszakże taką sytuację, w której właściwy sens umowy ustalony przy zastosowaniu wskazanych w nim kryteriów będzie odbiegał od jej „jasnego” znaczenia w świetle reguł językowych. Proces interpretacji umów może się zatem zakończyć ze względu na jej „jasny” sens dopiero wtedy, gdy treść umowy jest „jasna” po zastosowaniu kolejnych reguł wykładni (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2004 r., II CK 116/03, niepubl.). Przy wykładni oświadczenia woli należy poza kontekstem językowym brać pod uwagę także okoliczności złożenia oświadczenia woli, czyli tzw. kontekst sytuacyjny (art. 65 § 1 k.c). Obejmuje on w szczególności przebieg negocjacji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 września 1998 r., I CKN 815/97, OSNC 1999, nr 2, poz. 38), dotychczasowe doświadczenie stron (wyrok Sąd Najwyższego z dnia 4 lipca 1975 r., III CRN 160/75, OSP 1977, nr 1, poz. 6) oraz ich status (wyrażający się np. prowadzeniem działalności gospodarczej) a także cel umowy. To, że pojęcie części zamówienia, użyte w § 8 umowy dotyczy typu towaru objętego umową, a nie jej całości, jako części zamówienia, wynika z wielu okoliczności. O tym, jak strony rozumiały znaczenie określonych postanowień umowy może świadczyć (i w niniejszej sprawie świadczy) ich zachowanie już po zawarciu umowy. Sąd Apelacyjny w Szczecinie wziął, przy dokonywaniu wykładni oświadczeń woli zawartych w § 8 umowy również fakt wystawiania faktur częściowych przez powódkę, fakt włączenia do umowy formularza cenowego, w którym oznaczono odrębne kategorie zamówienia ze wskazaniem ceny za każdą grupę towarową, czy wreszcie techniczna podzielność zamówienia będącego przedmiotem umowy. O tym, jaka była wola stron, świadczą w ocenie Sądu Apelacyjnego zachowania stron już po zawarciu umowy, w tym oświadczenie pozwanej o odstąpieniu od umowy w części, tj w części dotyczącej dostawy stołów. Gdyby w istocie było tak, jak twierdzi pozwana, że zamówienie nie dzieliło się na części, to pozwana nie mogłaby skorzystać z możliwości odstąpienia od umowy co do części zamówienia, tj co do niewykonanej części zamówienia, a z uprawnienia takiego skorzystała. W ocenie Sądu Apelacyjnego okoliczności wskazane wyżej przesądzają o tym, że zamówienie objęte umową dzieliło się wyłącznie na trzy części, wskazane w formularzu cenowym k. 86. To, że są to części zamówienia, wynika również z przypisania każdej części asortymentu w formularzu cenowym tak odmiennej liczby porządkowej, jak i odrębnej rubryki. To, że termin dostawy dla każdej z tych części był taki sam, nie ma żadnego wpływu na wykładnię postanowień umownych. To nie termin dostawy przesądza o możliwości potraktowania części asortymentu jako części zamówienia w rozumieniu umowy stron. Ponadto wskazać należy, że gdyby zamówienie nie dzieliło się na części, całkowicie zbędne, wręcz nielogiczne, byłoby umieszczenie w umowie zapisu, że kara umowna „wynosi 0.2% wynagrodzenia ryczałtowego brutto, przewidzianego dla tej części zamówienia, z której realizacją opóźnia się, za każdy dzień opóźnienia”. Tym samym, przyjęta przez Sąd Okręgowy w Szczecinie

wykładnia § 8 ust 1 pkt li 2 umowy stron jest w pełni prawidłowa, a sposób obliczenia kar umownych przez ten Sąd odpowiada treści umowy, prawidłowo ustalonej w drodze wykładni. Aby wyczerpać krytykę zarzutu naruszenia art. 65 § 1 k.c. wskazać należy nadto, że uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2010r IV CSK 269/09 wskazano na że „Należy podzielić pogląd, że także na gruncie prawa polskiego, wątpliwości należy tłumaczyć na niekorzyść strony, która zredagowała umowę. Ryzyko wątpliwości wynikających z niejasnych postanowień umowy, niedających usunąć się w drodze wykładni, powinna bowiem ponieść strona, która zredagowała umowę (wyrok Sąd Najwyższego z dnia 17 czerwca 2009 r., IV CSK 90/09, niepubl.).”

Odnosnie kwestii naruszenia art. 484§ 2 k.c. Sąd Apelacyjny w Szczecinie wskazuje, że takiego naruszenia się nie dopatrzył, natomiast wobec wskazania przez apelującego, że kary umowne zostały naliczone za niedotrzymanie terminu dostawy łózek polowych i taboretów oraz za odstąpienie od umowy w części dotyczącej stołów, a więc za dwa osobne zdarzenia, nie można uznać, żeby co do zasady, dzieląc sposób wykładni §8 umowy, nastąpiła kumulacja kar umownych.

Co do zarzutu naruszenia art. 8 oraz 4 ust 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. 2013r. pk. 684 tj) w związku z art. 481 §1 k.c. wskazać należy, że z regulacji art. 359. § 1 k.c. wynika, że odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. § 2 tego przepisu stanowi, że jeżeli wysokość odsetek nie jest w inny sposób określona, należą się odsetki ustawowe w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 3,5 punktów procentowych. W niniejszej sprawie §2 art. 359 k.c. nie ma zastosowania, ponieważ wysokość odsetek, wbrew dyspozycji tego przepisu, jest w inny sposób określona- wynika z art. 8 ust 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Pozwany kwestionował możliwość zastosowania do niego tej ustawy, powołując się na art. 4 ust 1 tej ustawy, zgodnie z treścią której transakcją handlową jest odpłatna dostawa towaru lub świadczenie usługi, jeżeli strony, o których mowa w art. 2 zawierają ją w związku z wykonywaną działalnością. Pozwany powołał się na to, że był podmiotem zawierającym umowę na rzecz innych, finalnych odbiorców, co jednak pozbawione jest znaczenia dla oceny umowy jako związanej z działalnością pozwanego. Nie pozbawia to transakcji cechy transakcji handlowej. Redakcja przepisów ustawy oraz dyspozycje odsyłające nie pozostawiają żadnych wątpliwości co do tego, że do pozwanego ustawę tę się stosuje. Zgodnie bowiem z art. 2 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych przepisy ustawy stosuje się do transakcji handlowych, których wyłącznymi stronami są:

- 1) przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 584, z późn. zm.);
- 2) podmioty prowadzące działalność, o której mowa w art. 3 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej;
- 3) podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164); z kolei art. 3 ust 1 pkt 1 ustawy o zamówieniach publicznych stanowi, że ustawę stosuje się do udzielania zamówień publicznych, zwanych dalej "zamówieniami", przez jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów o finansach publicznych; sektor finansów publicznych tworzą z kolei m.in. organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej oraz jednostki budżetowe. Nie ma zatem żadnego powodu, aby przepisów ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych nie stosować do pozwanego i aby nie naliczać odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych. Te same argumenty przytoczyć należy odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 10 ust 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Warunkiem zakwalifikowania danej umowy jako „transakcji handlowej” jest to, aby została ona zawarta pomiędzy podmiotami wskazanymi wyżej (który to warunek niewątpliwie jest spełniony), a jej przedmiotem była odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usług, a nadto jej zawarcie miało związek z wykonywaną przez jej strony działalnością. Zrozumiałe jest, że Rejonowy Zarząd Infrastruktury nie zaopatrywał w sprzęt polowy samego siebie, lecz inne podmioty, lecz skoro do zadań pozwanego należy m.in. gospodarka sprzętem kwaterunkowym, związek transakcji z prowadzoną działalnością jest oczywisty. Odnosnie zarzutu naruszenia art. 321 k.p.c. przez orzeczenie

o rekompensacie stanowiącej równowartość 40 Euro na podstawie art. 10 ust 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych ponad żądanie wskazać należy, że uniknęło pozwanemu, że żądanie zasądzenia tej kwoty powód sformułował w sposób wyraźny na k. 7 pozwu. Kwota ta nie została wliczona do wartości przedmiotu sporu na podstawie art. 20 k.p.c.

Powyższe okoliczności przesądziły o konieczności oddalenia apelacji na podstawie art.

385 k.p.c. O kosztach procesu za drugą instancję Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.pc. i § 6 ust 1 pkt 1 oraz §10 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015r.

W związku z powyższym należało orzec jak w sentencji.

Del. SSO Joanna Kitłowska-Moroz SSA Krzysztof Górski SSA Agnieszka Sołtyka